

החליבה ועוד ועוד.

כמובן שדברים אלה מתייחסים גם לעדר גדול, הנחלב ע"י צוותים רבים ומשתנים; יש לעמוד על השוני בין חולב לחולב, בין צוות לצוות ולגלות את סיבות התקלות, אם מופיעות כאלה.

בביקורי הרבים מזדמן לי לראות שיטות חליבה כה רבות ושונות, עד שנדמה לי שמספר השיטות הוא כמספר החולבים, ואין הבדל בצורת היישוב, מושב או קיבוץ, או בגודל העדר. מכאן גם ברור שלרובם ככולם כדאי להרהר רגע ולברר מה עושים, איך עושים, ואיך כדאי לעשות. הכרחי שהרהור זה יהיה קולקטיבי, דהיינו — שכל הצוות ישתף בו ויסיק את המסקנה המתאימה, ובמשק מושבי ייערך הדיון בקרב המשפחה, כלומר — בקרב אלה שחולבים. **חיים שור**

מאוד, הרי על פי רוב רק האחד או האחת חלב. כיום מבוצעת החליבה ע"י אחדים, או בבת אחת, או לסירוגין. או אז דווקא ההבדלים בדרכי החליבה, ובמיוחד בדברים הפעוטים, הם הם שמשפיעים רע מאוד, ואף במידה רבה יותר מאשר שגיאה גסה שמבוצעת בהתמדה. (מובן מאליו שאינני "ממליץ" על עשיית שגיאות גסות בהתמדה!) ברור לי שכל אחד בטוח ששיטותיו הן היעילות ביותר בעולם. יחד עם זה נראה לי שהגיע הזמן לערוך בדיקה, ורצוי תוך שיתוף גורם מבחוץ כגון המדריך, ולהתעניין בראש וראשונה בדברים הפעוטים: צורת ההכנה, הרחיצה, בדיקת הצליפים, הרכבת הגביעים, משך החליבה, צורת הגמירה, הורדת הגביעים וכו'. אפשר לכלול בביקורת זו גם את הפעולות הבלתי ישירות שבחליבה, כגון שפיכת הכדים או שיחרור החלב, ריכוז הפרות והכנסתן לביתן

מיכון החליבה באיראן

חקלאות אחרים ובתעשייה. המיכון משמש אי"פוא אצלנו גם כאמצעי למניעת נטישת הענף. כל הגורמים הנ"ל כמעט ואינם תופסים באיראן; העבודה שם היא זולה והחיסכון בעבודה אינו מצדיק כל עיקר השקעה כה גדולה בהקמת מכון חליבה על כל ציודו; כן אין מחסור בפועלים חקלאיים, כי איראן הינה בראש וראשונה ארץ חקלאית והרוב המכריע של אוכלרסייתה עדיין חי על החקלאות. ואשר לנוחיות בעבודה, הרי זה גורם בעל ערך יחסי ותלוי במידה רבה באפשרויות למצוא עבודה נוחה יותר במקום נוח יותר; ומבחינה זו אין לראות את העבודה בענף הבקר באיראן כבלתי נוחה באופן מיוחד.

למרות כל האמור לעיל משוכנעים כיום החקלאים המתקדמים האיראניים שבלי מיכון החליבה לא יצליחו להחזיק בעדרים מטופחים ולפתחם, וזאת אמרנו להם מתחילת קשרינו איתם, עוד בטרם הגיע המשלוח הראשון של מבכירותינו למולדתו החדשה.

על התפתחות מהירה למדי במיכון החליבה באיראן מעידים המספרים הבאים: מאז הקמתו והפעלתו של מכון החליבה הראשון על ידי מדריכינו לפני כ־4 שנים, הוכנסו מכונות חליבה ב־17 משקים המחזיקים עדרי בקר מטופח מייבוא. ישנם כעת 12 מכוני חליבה; ב־10 מהם מורכבים קומביינים ואילו ב־2 מורכבות מכונות מיטלטלות, ובעוד 5 רפתים מרכיבים מיתקנים חדשים — ב־3 מהם מכונות מיטלטלות וב־2 קומביינים.

מה חשיבותו של מיכון החליבה במדינה כאיראן? אם נשווה את המניעים, שהביאו למיכון חליבה כה רחב אצלנו, עם אלה של איראן, יתברר שאין כמעט כל קשר ביניהם. אצלנו היו הגורמים להתפתחות המיכון — הרדת הוצאות הייצור, כי שכר העבודה אצלנו גבוה, ומכאן — הגברת כושר התפוקה לכל עובד, כי גם חסרים עובדים בענף הבקר; נימוק נוסף — הקלה בעבודה ובאירגונה מחמת תנאי העבודה הבלתינוחים ברפת לעומת אלה שבענפי

החליבה המיכאנית לפועלים אלה הריני משוכנע שאי-אפשר ללמדם חליבת-יד נכונה בגלל השיטה הפסולה, המושרשת מדורי דורות של „חליבת משיכה“.

תופעה מעניינת, שאף היא משמשת הוכחה לדברי, יש לראות בעובדה שבכל אותם העדרים בהם הוקמו מכוני חליבה אשר הודרכו כראוי, ואשר בהם נחלבו ביד כמה ממבכירותינו בטרם הושלם המכון, חלה עליה ניכרת בתנובתן — בגבולות 2 ליטר ליום ויותר — כעבור 4-3 ימים מהכנסתן לחליבה מיכאנית.

בביקורי במשקים בשעת חליבה נוכחתי שקיימים הבדלים בטיב החליבה, בתקינותה, בתכנון המכנים ובהרכבת הצידוד בין המשקים המודרכים לבין אלו שלא קיבלו הדרכה. מלבד ההדרכה היסודית שקיבלו מפעילי המכונים הראשונים ע"י אנשינו, נעשית עבודה חשובה ע"י ידידנו האיראני, מר ג'. סאפאפור, בהגישו עזרה לחקלאים אחרים בעצה ובמעשה. הפ" עולה החשובה ביותר, שנעשית ביומתה, היא הכשרת עובדים של משק, העומד בפני מיכון, בתוך משקו הוא. כך, למשל, מצאתי במכונו 2 עובדים „אורחים“ ממשק, אשר מרכיב כעת את מכון החליבה שלו; מתלמדים אלה ישהו במשקו של מר סאפאפור כחדש ימים. הוא גם שלח את אחד מעובדיו הוותיקים, בעל ניסיון בחליבה מיכאנית, שהדרך על ידינו לפני 4 שנים, למשק חדש (באיספאהאן) שרכש כמה ממבכירותינו, כדי שעובד זה ישמש כמרכז אחראי בעדר זה.

לסיכום: נסיוננו באיראן במשך 4 שנים לימדנו, כי אחד התנאים להצלחת עדר חלב מטופח במדינה זו הוא מיכון החליבה, ובצורה משוכללת (מכון חליבה על כל צידודו), תוך הגשת הדרכה יסודית בהקמת המכנים, בהחזקת הצידוד ובהפעלתו.

חי הברון

להבנת תופעה זו דרושה הכרת תנאי החק-לאות באיראן; אין להתעלם מכך שהיא שרר ייה עדיין במצב פרימיטיבי למדי. אפילו בחלק מהמשקים, בהם מוחזק בקר ייבוא, הנמנים עם המשקים המפותחים והפרוגרסיביים, עדיין נהר" גות שיטות מיושנות בצידן של שיטות מודר"ניות. כשקיים צידוד מודרני, כגון טרקטורים וכלי עיבוד חדישים, לא תמיד מופעל צידוד זה בצורה התואמת את ייעודו. הבקר המקומי אף הוא פרימיטיבי: אלה הן בהמות קטנות, המת" בגרות מאוחר ואשר לרוב מניבות תנובות חלב בגבולות 4-3 ליטר בממוצע יומי. הפועלים החקלאיים אינם יודעים חליבה נכונה מהי: החליבה המקובלת היא חליבת „משיכה“, בעזרת שתי אצבעות (האגודל והאצבע). קצב החליבה הוא איטי ביותר, וכשפרותינו מניבות תנובות של 10 ליטר בחליבה אחת (וישנן גם כאלה המניבות מעל 20 ליטר בכל חליבה!) נמשכת החליבה ביד כ-1/2 שעה ומובן מאליו שכך נגרם הפסד ניכר בתנובה.

לעומת זאת יש לציין שהפועלים האיראניים למדו מהר וטוב להפעיל את מכונות החליבה לאחר שהודרכו בכך באופן יסודי. תכונה אחת בולטת אצל כל הפועלים, עמם באתי במגע: הם מוכנים ללמוד ולבצע בנאמנות כל פרט, שהינו בעל חשיבות בחליבה מיכאנית תקינה; הם שומרים על תקינות הצידוד ומטפלים בחלקי המכונה כפי שלימדנו אותם. הם בעלי חוש טבעי לטיפול בבקר וע"י כך הם מבינים בנקל את הוראות החליבה הנכונה שקיבלו מאיתנו וממל"אים אחריהן, וכהוכחה ליכולתם להפעיל כראוי את הצידוד בכל אותם המשקים שהודרכו תשמש העובדה שאין כמעט דלקות עטין (ואם ישנם מקרים פה ושם, אין הם קשים ואינם מהווים „בעיות“); המכונות שבדקתי את תקינותן בבי"קורי האחרון, מכונות שמשתמשים בהן כשנה, פעלו בצורה תקינה.

בעוד ששיחקה לנו השעה להקנות יפה את

דצמבר 1964